

ԱՊՐԿՈՄԿՈՒՄԻ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՍԻ ՅԵՎ ԲԱԳՎԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ՄԵԹՈԴ-ԲՅՈՒՐՈՂ

Պրոլետարներ բարձր յերկների, միացե՛ք!

ԲԱՄԲԱԿԱՔԱՂԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ

ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Առաջադրություն (աշխատանքի
նյութի հետ միասին) կուսու-
սավորության գյուղական ցան-
ցի համար

633.51
Ա-21

ԲԱԳՈՒ — 1931

Гостипография „Красный Восток“
Азполиграф В. С. Н. Х.
Баку, Карантинная, 84
Главлит 7533 Зак. 13745
Стат-формат. Б5
Тираж 1000

ԲԱՄԲԱԿԱՔԱՂԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պայքարը բամբակի համար հանդիսանում է կուսակցության հիմնական գծի համար պայքարի անբաժան մասը՝ Սորհրդային Միությանը ստորյեկը կախումից ազատելու համար:

ՎԵԿՍՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի 1929 թ. հունիսի 18-ի վերոշման մեջ ասվում է, Վոր՝

«Բամբակաբուծության զարգացումը Միությանում ընթացիկ հնգամյակում պետք է ընթանա մեր բոլոր հնարավորությունների մեծագույն չափով արագացնելու գծով՝ բամբակային տարածությունների ընդլայնելու և բամբակի բերքատվությունը բարձրացնելու համար, այնպես, Վորպեսզի հնգամյակի վերջում վոչ միայն Միության տեկստիլ արդյունաբերությունն ազատվի արտասահմանից ներմուծվող բամբակից, այլ և անհրաժեշտ ռեզերվ ունենա տեկստիլ արդյունաբերության հետագա ընդլայնման համար»:

Սորհրդային Միությանը վերջին 5 տարվա ընթացքում կես միլիարդ վոսկյա ուղւուց ավելի է ծախսել արտասահմանյան բամբակ գնելու համար: Այդ գումարը հավասար է Թուրքիայի, Դեպարտմենտի, Ստալինգրադի արականության գործարանի և մի շարք ելեքտրոկայանների արժեքին:

Բամբակի ծրագիրը իրականացնելով՝ մենք վոչ միայն ազատում ենք Սորհրդային Միությանը բամբակի հարցում արտասահմանից կախում ունենալուց, այլ և հնարավորություն ենք ստեղծում թեթև ինդուստրիայի շինարարության զարգացման համար՝ հայրենի հումուլթի բազայի վրա:

«Ինչ վերաբերվում է ապրանքների բացակայության, ապա մենք հիմա հնարավորություն ունենք ծավալելու թեթև արդյունաբերության հումուլթային բազան՝ և առաջ շարժել մասսայական գործածության քաղաքային ապրանքների արտադրությունը» (Ընկ. Ստալին—XVI համագումարում):

Պայքարելով բամբակի համար, մենք հենց դրանով պայքարում ենք բանվորների, կոլխոզնիկների և բոլոր աշխատավորների մատակարարման հետագա լավացման համար:

Տնտեսելով վոսկյա վալյուտան, վորն անցյալում վատնվում էր արտասահմանում բամբակի գնելու համար, մենք հենց դրանով լրացուցիչ ռեզերվներ ենք ստեղծում ծանր ինդուստրիայի զարգացման համար, չերկրի պաշտանությունն ամրապնդելու համար:

Բամբակի պլանի համար մղվող պայքարն ընթանում է կոլխոզների և սովխոզների ամրապնդման ու զարգացման հիման վրա՝ նոր տեխնիկայի արմատավորելու բազայի վրա, անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելով՝ բամբակային ռայոններում համատարած կոլեկտիվացումն 1931 թ. ավարտելու և այդ հիման վրա կուլակությունը—վորպես դասակարգ՝ վերացնելու:

15-85-51

Բամբակի փաղը յեւ մքերումը հանդիսանում է հաշվեհաշիւ—վնասեցան հաշիւը Բամբակի պլանի նամար միմիտ պայքարում:

Ամբողջ Անդրկովկասում դաշտերից հալածել և գնման կետերին հանձնել 216.000 տոնն բամբակ, նրանցից 175.500 տոնն Ադրբեջանում, ամբողջ Ադրբեջանի և Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնների պատմի խնդիրն է հանդիսանում:

Բամբակի քաղը և մթերումը, ինչպես և բամբակի պլանի համար մղվող պայքարի առաջին ետապները (ցանքսը, մշակումը) անցնում են դասակարգային պայքարի սրված պայմաններում՝ դասակարգային թշնամու—կուլակի կատարի դիմադրութեան և սաբոտաժի պայմաններում:

Վճռական պայքար կուլակի դեմ, կուլակութեան ագենտուրայի—ոպորտունիստների, և առանձնապէս ալ ոպորտունիստների դեմ, վորոնք չեն հավատում բամբակային պլանի իրական լինելուն և վախենում են դժվարութիւններից, վորոնք իրենց աշխատանքը «կազմակերպում են» հույսը դնելով ինքնահոսի վրա, նույնպէս և «ձախլիկներին» դեմ, վորոնք մաստաշա—կան աշխատանքը փոխարինում են մերկ վարչարարութեամբ, արհամարում են մենատնտեսին—դրանում և բամբակաքաղի կամպանիայի կարևոր խնդիրներից մեկը:

Պայքարել սովխոզների, մեքենա-տրակտորային կայանների, գնման կետերի ու բամբակազտիչ գործարանների բանվորական մասսաների, կոլխոզնիկների և մենատնտեսների, իսկ առաջին հերթին կոմունիստների, կոմյերտականների, հարվածայինների, սոցմրցման և հարվածայնութեան կազմակերպման համար, սոցբուկտիւրի հետ միացողներին ոգնելու, բամբակաքաղի և գնման կետերին հանձնելու պլանների կատարման և գերակա—տարման համար—դրա մեջ և կայանում կուսակցական ջանքի ունեւորներին կարևոր խնդիրներից մեկը:

ԹԵՄԵՆ ՆՊԵՏԱՆԵՐԻՆ ԴՐՈՒՅԹԸ

Յուրացնելով գարնանացանի և մշակման կամպանիայի հաջողութիւնների հսկայական նշանակութիւնը, վորպէս կարևոր ետապ բամբակի բերքի համար մղվող պայքարում, «Բամբակաքաղի կամպանիայի խնդիրների մասին» առաջադրութեան մշակման պրոցեսում անհրաժեշտ է ուղարկութիւնը կենտրոնացնել հետևյալ լոգուններին շուրջը.

«Վոչ քե այն, ինչ վոր հավանւած է, այլ այն, ինչ վոր հանձնւած է գնման կետերին ու բամբակային գործարաններին—վորոնում է բամբակի համար մղվող պայքարի վերջնական արդյունքները»:

Յուրացնել, վոր կարևոր պայմանը, վորը վորոշում է բամբակաքաղի հաջողութիւնը—հանդիսանում է.

- ա) Բոլոր աշխատունակների բամբակի դաշտեր դուրս գալը.
- բ) Կոլխոզների կազմակերպչական-տնտեսական կազմակերպումը.
- գ) Սովխոզների բանվորների ու կոլխոզնիկների արտադրական ակտիւ—վութեան զարգացումը.
- դ) Բամբակաքաղի, բամբակի տեղափոխման և մշակման բոլոր աշխա—տանքների պրոգրեսիվ գործարքայնութեան փոխանցելը:
- ե) Մենատնտեսների բամբակի քաղի ոգնութեան կազմակերպումը.

զ) Վճռական ճնշում կուլակի վրա՝ հաստատ առաջադրութիւնները կառարելու համար:

Ղեկավարի (պրոպագանդիստի) խնդիրը կայանում է—ոգնել ունեւոր—դիրներին՝ յուրացնել բամբակաքաղի կամպանիայի տնտեսական-քաղաքա—կան խոշոր նշանակութիւնը՝ վորպէս բամբակի պլանի ավարտման ետապի, կուսակցութեան հիմնական դժի համար մղվող պայքարի, և ըմբռնել այն կոնկրետ խնդիրները, վորոնք դժված են տվյալ ետապում՝ նրանց ա—յոնի բամբակաքաղի կամպանիայում:

II. ԹԵՄԵՆԻ ՄՈՒՆԻՍԵՐ ՊԼԱՆԸ

1. 1931 թ. բամբակաքաղի պլանը Ադրբեջանում.
Աշխատանքի նյութ—1, 2, 3, 4, 5, 6.
2. Բամբակային սովխոզների մասին.
Աշխատանքի նյութ—7, 8, 9, 10, 11, 12.
3. 1932 թ. բամբակային ուսումների համասարած կոլեկտիվացման համար.
Կոլխոզների կազմակերպչական—սնեսական ամրապնդման համար.
Աշխատանքի նյութ—13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.
4. Աւխասանի կազմակերպումը, պրոգրեսիվ գործարքայնությունը—ուսա—դրության կենտրոնում.
Աշխատանքի նյութ—20, 21, 22, 23, 24, 25, 26.
5. Մենասնեսի «ձախ» քերականացման դեմ.
Աշխատանքի նյութ—27, 28, 29, 30.
6. Ուժգին սեղմել կուլակին.
Աշխատանքի նյութ—31, 32, 33, 34, 35.
7. Կազմակերպել գնման կետերի ու բամբակային գործարանների անբնդ—հատ աւխասանը.
Աշխատանքի նյութ—36, 37.
8. Բամբակի տեղափոխումը—բամբակաքաղի կարեւորագույն ողակն է.
Աշխատանքի նյութ—38, 39, 40.
- Պայքար կուսակցների դեմ—պայքար հասկության համար.
Աշխատանքի նյութ—41, 42, 43, 44.
10. Բազմի պրոգրեսիւսի ոգնությունը յեւ Հյուսիսային Կովկասի սոց—բուկսիւրը.
Աշխատանքի նյութ—45, 46, 47.
11. Անխնա պայքարել ոպորտունիզմի դեմ—յերկու Ֆրոնտի վրա.
Աշխատանքի նյութ—48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55.

Նյութեր բոլոր բաժինների համար

1. Ադրկովկասի (բ) Կենտկոմի հոկտեմբերի 1-ի վորոշումը.
2. Ադրկովկասի (բ) Կենտկոմի հոկտեմբերի 21-ի վորոշումը.
3. Վեկտորի (բ) Անդրբեյերկովի հոկտեմբերի 25-ի վորոշումը:

Կոմսոլային հարցեր

1. Ի՞նչ նշանակութիւն ունի բամբակը ժողովրդական տնտեսու—թեան մեջ:

վրա ուժեղացնել կոլտոգային շարժման աճումը և ապահովել համատարած կոլեկտիվացումը և, դրա հիման վրա, վերացնել կուլակուլությունը, վորպես գասակարգ—հիմնական բամբակային ռայոններում 1931 թ.—այդպես և կուսակցության և կառավարության մարտական առաջադրությունը, վորի շուրջը պետք է մոբիլիզացիայի լինթարկել բամբակային ռայոնների բոլոր կենտրոնական և ռայոնական կազմակերպությունների բոլոր ուժերն ու միջոցները: («Բակ.—Բարոչի» առաջնորդողից):

3.—1931 թ. փետրվարի 24-ի տվյալներով ամբողջ Ադրբեջանում 1930 թ. բամբակի բերքը և հավաքված 52.000 տոնն, վորը հաստատված պլանի 43%-ն է կազմում:

1931 թ. բամբակի բերքի պլանը—175.5000 տոնն—3 $\frac{1}{2}$ անգամ գերազանցում է անցյալ տարվա մթերածից:

Բամբակաբուծական ռայոններում սոցիալիստական սեկտորի նշանավոր չափով գերակշռումը, բամբակային ցանքերի տարածությունը աճումը, առաջիկայում հավաքելու հնգավոր բամբակի անագին աճումը բացառիկ նշանակություն են տալիս բամբակաքաղի և մթերման կամպանիային, վորը պետք է տարվի ժողովրդա-տնտեսական կարևոր խնդրի լուծման—ձորհրդային Միությունը բամբակի հարցումարտասահմանից կախում ունենալուց ազատելու նշանաբանի տակ: (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրյերկրկումի և Անդրժող-կոմխորհի վորոշումից):

4.—Բամբակի մասսայական հասունանալը մեզ դրել է բամբակաքաղի կամպանիայի կազմակերպման գործում սուր կերպով հետ մնալու փաստի առաջ:

Կնգուղների մասսայական բացումը, վորը միջին թվով բերքի 40—50% է հասնում, ամբողջ պարզությունը բացեց սկզբում նախագծված բամբակաքաղի իսկական անհրաժեշտ տեմպերից չափազանց հետ մնալը:

Սուր կերպով հետ մնալը, վորը հետևանք է անթույլատրելի ուշացման, իսկ առանձին դեպքերում, իր ժամանակին բամբակաքաղի և մթերման նախապատրաստություն տալու մաս, ներկայումս ամբողջ սրուլթյամբ առաջ է քաշվում հիմնական խնդիրը.—անմիջապես շարկապել բոլոր կենտրոնական և ռայոնական կազմակերպությունների աշխատանքները, վորոնք կապված են բամբակաքաղի և մթերման գործով, և անցել աշխատանքի այնպիսի տեմպերի, վորոնք լիովին ապահովեն Կենտկոմի ղերեկտիվի իրացումն այն մասին, վորպեսզի «բամբակի մթերումն ու հանձնումը կառավարվի նոյեմբերի 1-ին տարեկան պլանի 70—80%-ի չափով, վնուակնուրեմ պայթահիվ սեղափոխման յեվ հանձնման ժամանակ յեղող կորուստների դեմ»: («Բակ. Բարոչի» թերթից):

Հոկտեմբերի առաջին կեսը բամբակի մթերման պլանի իրացման խայտառակ թվանշաններ տվեց. հավաքված է միայն 16% տարեկան պլանի, վորը սեպտեմբերին հավաքվածի հետ տալիս է միայն 26%, այն ինչ, նոյեմբերի 1-ին պետք է կատարվեր տարեկան պլանի 70—80%: Առանձնապես հետ են մնում սովխոզները, վորոնք կատարել են տարեկան պլանի 7%-ը, այն ժամանակ, յերը կնգուղները բացվել են 70—80-ով: Ամենից վատ է կուլակային սեկտորի գործը, վորը մինչև հոկտեմբերի 15-ը տվել է 3—4%, վորը հանդիսանում է քաղաքական կուրուլթյան անմիջական հետևանք, գործնականում ոպորտունիզմի վատ տեսակը, տեղական կուսակցա-

կան, խորհրդային և ուրիշ կազմակերպությունների անգործունեության հետևանք: Դա ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրյերկրկումի և Ադրկոմկուսի (բ) Կենտկոմի ղերեկտիվների ուղղակի խախտումն է նրանց կատարելու չկամություն:

Նոյեմբերի առաջին կեսի ծրագրի տապալումը ցույց է տալիս, վոր միջանի ռայոնական կազմակերպություններ չեն իմանում պայքարել բամբակաքաղի բողեկիյան տեմպերի համար, չեն կարողանում մարտական կերպով մոբիլիզացիայի յենթարկել կուսակցական և կոմյերիտական մասսաները, չեն կարողանում գլխավորել կոլտոգային ու չքավոր-միջակային մասսաների աճող ակտիվությունը, չեն կարողանում աշխատանքները վերակառուցել՝ ընթացիկ խնդիրների համապատասխան, «նոր ձևով աշխատել», ղեկավարել կոնկրետ և ոպերատիվ կերպով, վնուակնուրեն վերացնելով բուրոկրատիզմի տարրերը և պատասխանատվություն պահանջել հանձնարարված աշխատանքի համար: (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի բերեպաղի ղեկավար ընկ. Կոզլովի հոգվածից):

2. ԲԱՄԲԱԿԱՅԻՆ ՍՈՎԽՈԶՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

6.—Հաստատված պլանով բամբակային սովխոզները պարտավոր են պետությունը հանձնել 17,132 տոնն հնգավոր բամբակ: Դա Ադրբեջանում բամբակի հավաքման և մթերման ամբողջ պլանի մոտ 10%-ն է կազմում:

Հիմնականում ցանքսի պլանը հաջող իրագործող (առանձին սովխոզները—Միլի, Կարա-Չալ—նույնիսկ գերակատարել են իրենց պլանները՝ պլանից մոտ 1000 հեկտար ավելի ցանելով)—սովխոզները նշանավոր չափով հետ եին մնում մշակման ժամանակ:

Բամբակային սովխոզների մշակման կամպանիայում հետ մնալու հիմնական պատճառներից մեկը՝ բանվորական ուժի պակասությունն էր: Աշխատողների որդանները, պրոֆմիությունները, կոմսոմոլը, կուսակցական կազմակերպություններն ու ռայոնների գործկոմները, վորոնք պետք է սովխոզներին բանվորական ուժ մատակարարեյին, նույնպես և իրենք սովխոզները, չկարողացան բանվորական ուժն ամրապնդելու գործը կազմակերպել՝ կոլխոզների ու մենատնտեսների հետ պայմանագրության հիման վրա:

Սովխոզների տնտեսական ու հասարակական կազմակերպությունները համապատասխան կերպով չկարողացան բանվորական ուժի ամրապնդման գործը կազմակերպել:

Բացառիկ խայտառակ վերաբերմունք, վորը սահմանափակվում է լնասարարությունը—դեպի բանվորների կուլտուր-կենցաղային կարիքները—ել ավելի ուժեղացրեց բանուժի հոսունությունը սովխոզներից:

Այսոր մենք հրապարակում ենք սովխոզների համար բանուժ հավաքելու տեղեկությունը: Այդ տեղեկությունը բացատրությունների կարիք չի զգում: Կուսակցության ռայոնական կոմիտեները, ռայոնական գործկոմները, պրոֆմիությունական և կոմսոմոլական ռայոնական կազմակերպությունները, վորոնք չեն կատարել սովխոզների համար բանվորական ուժ հավաքելու կուսակցության և կառավարության առաջադրությունը, պետք է հասկանան, վոր նրանք իրենց դանդաղկոտությունը կանգնում են ոպորտունիստների առաջին շարքում և սովխոզների բամբակային պլանների վիժումն են նախապատրաստում:

Սովխողների համար բանվորական ուժ հավաքելու ամեն մի սրվա դանդաղումն, ինքնահոսի վրա հույս դնելը—դա տառապանք է, հարյուրավոր և հազարավոր տոնն բամբակ է, վորը կարող է վոչնչանալ բամբակային սովխողների դաշտերում՝ իր ժամանակին հավաքելու պատճառով:

Սովխողների տնտեսական, կուսակցական և պրոֆմիութենական կազմակերպությունները դրա հետ միասին պետք է վճռականապես վերակառուցեն աշխատանքները՝ ընկ. Ստալինի ցուցմունքների հիման վրա, մի շարք վճռական միջոցներ ձեռք առնեն՝ աշխատանքի կազմակերպման, ամբողջ աշխատանքները գործարքայության անցկացնելու, բրիգադները վորող քաղի տարածությունների ամրապնդելու, այնպես, վորպեսզի վերացվեն անդիմությունն ու հավասարաբեր և ամրապնդվի բանվորների նոր հոսանքը՝ բամբակաքաղի կամպանիայի ամբողջ ժամանակամիջոցում և սոցմրցման և հարվածայնության հիման վրա անպայման ձեռք բերվեն բամբակաքաղի պլանի կատարումն ու գերակատարումն: («Բակ-Բարոյի» թերթի հոգվածից):

7.—Անդրբամբակմիացությունն անմիջապես պետք է սովխողներում բանվորական ուժի ներկայությունը քանակությունը նշի, ճգրիտ կերպով պարզի ամեն մի առանձին սովխողի պակասորդ բանուժի չափը: Պարտավորացնել սովխողների զիրեկտորներին՝ կոլխողների հետ պայմանագիր կնքելու հիման վրա, ժամանակին ավարտել բանուժի հավաքելու գործը՝ բերքահավաքի կամպանիայի պլանը լիովին կատարելն ապահովելու համար:

Անդրաշխտովումը Անդրբամբակմիացության և Անդրկոլխոզկենտրոնի հետ միասին հինգ սրվա ընթացքում պետք է վորողն բանուժ հավաքելու ռայոնները: Բանուժ հավաքելու ռայոնների ռայկոմներն ու ռայգործկոմները, նույնպես և ռայոնների կոլխոզային սխառմը պետք է ամենայն աշակցության ցույց տան բամբակային սովխողների ալդ աշխատանքին: (ՎեկԱՊն-ի (բ) Անդրբերկրումի և Անդրժողկոմխորհի ոգոստոսի 12-ի վորոշումից):

8.—Առաջարկել բամբակային սովխողների զիրեկտորներին, մատնանշված ռայոնների ռայգործկոմների ու ռայկոմների հետ միասին սեպտեմբերի 15-ից վոչ ուշ ավարտել կոլխողների հետ պայմանագրեր կազմելը՝ բամբակաքաղի կամպանիայի ընթացքում բանուժ մատակարարելու մասին: (Ադրկոմկուսի (բ) Կենտկոմի և Ադրժողկոմխորհի նոյեմբերի 1-ի վորոշումից):

9.—Ինչ է ասում մեջ բերված տեղեկությունը:

Նախ և առաջ, բամբակաքաղի գործում սովխողային սեկտորի սուր կերպով հետ մնալու մասին: Այն ժամանակ, յերբ Ադրբեջանում ընդամենը հավաքված է տարեկան պլանի 8,5%-ը, սովխողները կատարել են միայն 2,5%: Այստեղ հիմնական պատճառները թաղնվում են բանուժի պակասության մեջ: Բամբակը սովխողային դաշտերում կարող է փչանալ, յեթե ռայոնական կազմակերպությունները, վորոնք պարտավորվել են սովխողներին բանուժ տալ, յեթե բանուժ հավաքելու խնդիրը՝ բամբակի պլանի համար մղվող իրենց պայքարի կենտրոնը չդարձնեն, յեթե պրոֆմիութենական և շեֆային կազմակերպությունները տանտիրուհիներին, բանվորներին կանանց հավաքելու բոլշևիկյան տեմպեր չծավալեն՝ նրանց ուղարկելու սովխողներում բամբակ հավաքելու համար: Բազմի ձեռնարկների կուսակցական,

պրոֆմիութենական և կոմյերիտական կազմակերպությունները հենց այսօր և յեթ պետք է ըննության առնեն, յե նրանք սովխողներին կոնկրետ ինչ ոգնություն կարող են հասցնել, զուգակցելով այս ընկ. Ստալինի զիրեկտորների իրացման մասսայական ինքնատուգման հետ և կոնկրետ ոգնություն հասցնելով սովխողներին այդ զիրեկտորներին իրացման համար, վերացնելով անդիմությունը՝ ուղղակի պրոգրեսիվ գործարքայնություն մտցնելով: («Բակ-Բարոյի» թերթից):

10.—Սովխողների մասին.—Այն ժամանակ, յերբ Ադրբեջանում ամբողջ աճումը հոկտեմբերի 20 սրվա ընթացքում կազմում էր մոտ 19%, իսկ կոլխոզային սեկտորում 20,4%—սովխողները տվել են տարեկան պլանի միայն 9,3%:

Պլանի ընդհանուր կատարման ժամանակ նշած 3,04%-ից, վերջին տվյալներով սովխողները կատարել են տարեկան պլանի միայն 12%: Այդ պայմաններում վոչ մի սովխող վոչ միայն չի ապահովում հոկտեմբերյան պլանի կատարումը, այլ վիժման վտանգի տակ է դնում ամբողջ տարեկան պլանը:

Ինքնահոսի վրա ուղորտունիստական հուսադրումը—կոլխողներում կազմակերպված կերպով բանուժ հավաքելու և մենատնտեսների հետ կոնտրակտացիոն պայմանագիր կնքելու փոխարեն—բյուրոկրատական-չինովնիկական վերաբերմունք դեպի բանվորների կենցաղային կարիքները (բամբակների կառուցումը, հասարակական սննդի կազմակերպումը՝ համաձայն հավաքած ընկ. ազգության պահանջների), անթույլատրելի դանդաղեցումը ժամանակի հավաքման և տեղափոխման ամբողջ աշխատանքներն ուղղակի անսահման գործարքայնության անցնելում—ահա ինչի մ ջ է գտնվում սովխողների տնտեսական, պրոֆմիութենական և կուսակցական կազմակերպությունների, ռայկոմների ու ռայգործկոմների սխալը, վորոնց տերրիտորիայի վրա Անդրսովխոգրբամբակի բամբակային սովխողներն են գտնվում:

Բամբակաքաղի այսօրվա դրությունը սովխողներում՝ պահանջում է վճռական միջոցներ ձեռք առնել:

Կոմսոմոլը պարտավոր է առանց առարկելու իրացնել կոմյերիտականներին բամբակաքաղի համար հավաքելու զիրեկտորներ: Այն կոմյերիտականը, վոր մերժում է մեկնել սովխողները բամբակ հավաքելու համար—նա կուսակցության հիմնական գծի համար մղվող պայքարի ֆրոնտի դասալիքն է:

Ադրպրոֆխորհուրդն ու յերկրագործական սովխողների աշխատավորների միությունը պարտավոր են բամբակի սովխողներին տալ բրիգադների լավ կազմակերպիչներ, նորմալացնողներ, ամեն կերպ աշխատեն, վորպեսզի բամբակաքաղի ամբողջ աշխատանքները պրոգրեսիվ գործարքայնությամբ տարվեն, և խուստորներում, հողամասերում, քաղող բրիգադների մեջ իսկական սոցմրցում և հարվածայնություն ծավալեն:

Մատակարարման ժողկոմատի, Ադերիտտիֆակի, Ադկոոպիտի կուսակցական բիջներն անմիջապես պետք է մարդիկ առաջ քաշեն և սովխողներն ուղարկեն նրա համար, վորպեսզի ապահովեն հասարակական սննդի իսկական անհրաժեշտ կազմակերպումը:

Կուսակցութեան ռաջոնական կոմիտեները, սովխոզները կուսընկերները պետք է անմիջապէս դրադիւն ուժերի ռաջոնալ դասավորելու գործով, աշխատեն, վորպէսզի սովխոզներում՝ բամբակաքաղի բոլոր հողամասերում զուտընկալարութունը ապահովեն:

Անմիջապէս պետք է սկսել լավ հարվածաշարներն, բրիգադներն մրցանակներ տալ—և այդ մրցման հիման վրա կազմել բամբակային պլանի իրացման լավագոյն ցուցանիշները: («Բակ. Բարոշի» թերթից):

11.—Ճեղքվածները սովխոզներում բացատրվում են Սովխոզբամբակի, ռաջոնական կազմակերպութունների, դերեկտորների, սովխոզների կուսակցական և պրոֆկազմակերպութունների անգործունեութեամբ ու անուշադիր վերաբերմունքով, վորոնց պատճառով չի կատարված բնակարանային շինարարութունը, խայտառակ դրութեան մեջ է գտնվում մատակարարումը, բացակայում է աշխույժայինան և չկա մասսայական աշխատանքը, նմանապէս խայտառակ դրութեան մեջ է գտնվում բանուժ հավաքելու և ամրապնդելու գործը, վորի մեջ հանցավոր են նույնպէս Աշխոզկումը և կոմսոմոլը: Նման դրութեանը չի կարող անպատիժ մնալ: (ՎեկԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի բրիգադի ղեկավար Ընկ. Կոզլովի հոգովածից):

3. 1932 թ. ԲԱՄԲԱԿԱՅԻՆ ԴԵՐԵԿՏՐԱՆ ԿՈՒՆԵՏԻԼԱՅԻՆ ՀՐԱՐ. —ԿՈՒՆԱԶՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ-ՏՆՏԵՍԵԿԱՆ ԲԱՐՈՑՈՒՄԸ ՀՐԱՐ

12.—Բոլոր կազմակերպութունների բազմակողմանի պատրաստութեանը՝ բամբակաքաղի և մթերման կամպանիայի համար, կոլխոզների և չքա-վորա-միջակային մասսաների աճող արտադրական ենտուղիագով լիովին ոգտագործելով, կուսակի դիմադրութեան դէմ վճռական պայքար մղելով—կապահովեն բամբակի մթերման կամպանիայի հաջող ընթացքը, նոր թափ կտան կոլեկտիվացման բնագավառում և կարգացնեն բամբակային ռաջոնները համատարած կոլեկտիվացման ռաջոններ դարձնելը և այդ հիման վրա կուլակութեան՝ վորպէս դասակարգի՝ լիկվիդացիան:

(ՎեկԱՊԵ-ի (բ) Անդրերկրկոմի և Անդրժողովորհի ոգոստոսի 12-ի վորոշումից):

13.—Ագրկոմկուսի (բ) Կենտկոմը և Նորհրդային Ագրքեջանի ժողկոմ-խորհը բոլոր կենտրոնական և ռաջոնական կազմակերպութունները ու չքա-դրութեան են հրավիրում առաջիկա բամբակաքաղի և մթերման կամպանիայի բացառիկ նշանակութեան վրա, վորով ավարտվում է 1931 թվի բոլշակիյան բամբակի բերքի համար մղվող լարված պայքարը:

Բազմակողմանի նախապատրաստութուն տանելով, ակտիվ կերպով մօրիլիդացիայի յենթարկելով բամբակաքաղի կոլխոզների ու չքավորա-միջակային մասսաներին՝ բամբակաքաղի կամպանիայի շուրջը, բամբակա-քաղի կամպանիան հետագայում կապակցելով կոլխոզային շարժման աճման և ամրապնդման հետ՝ համաձայն ՎեկԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի հունիսյան պլե-նումի, կուլակութեան վրա վճռական հարձակում գործելը—հիմնական գրա-վական են հանդիսանում առաջիկա կամպանիայի հաջողութեան:

Բամբակաքաղի համար տարվող բոլոր միջոցառումները պետք է նը-պաստեն կոլխոզների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդմանը և գրա հիման վրա կոլխոզային շարժման հետագա աճմանը և հիմնական բամ-

բակային ռաջոններում համատարած կոլեկտիվացում ավարտելուն՝ ու գրա հիման վրա կուլակութեան լիկվիդացիան՝ վորպէս դասակարգի—ոչ ուշ 1932 թվից: (Ագրկոմկուսի (բ) Կենտկոմի և ժողկոմխորհի սեպտեմբերի 1-ի վորոշումից):

14.—Կուսակցական, խորհրդային և կոլխոզ-կոոպերատիվային կազ-մակերպութունները առաջիկա բամբակաքաղի ու մթերման կամպանիային պետք է անմիջապէս լայն մասսայական բացատրական աշխատանք ծավա-լեն բատրակա-չքավորական ու մենատնտես-միջակների մեջ՝ նրանց կոլխոզ դրավելու համար, բամբակաքաղի կամպանիայի կատարումն ու գերակատա-րումն բոլշակիորեն կապակցեն գոյութուն ունեցող կոլխոզների հետագա ամրապնդման խնդրի՝ կոլխոզային շարժման նոր հզոր վերելքի կազմակերպման հետ, այն հաշվով, վորպէսզի հիմնականում կոլեկտիվացումը ավարտվի 1932 թ: (ՎեկԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի ոգոստոսի 2-ի վորոշումը): (ՎեկԱՊԵ-ի (բ) Անդրերկրկոմի ու Անդրժողովորհի ոգոստոսի 12-ի վորոշումից):

15.—Ռաջոնական կազմակերպութունները պարտավոր են բամբակա-քաղի աշխատանքները լիովին կապակցել կոլխոզների տնտեսական ամրա-պնդման հետ:

Բերքահավաքի կամպանիան, վոր սերտ կապված է կոլխոզների տըն-տեսական ամրապնդման հետ, ներկայումս կոլխոզային շարժման ամրա-պնդման ու բամբակային ռաջոնների 1932 թ. համատարած կոլեկտիվաց-ման պայքարի ողակն են հանդիսանում:

Իսկական, և վոչ թե ձևական գործարքայութեան մտցնելը, արդյունք-ների ու պարենեղենի, արդյունաբերական ապրանքների՝ համաձայն աշխա-տորի քաշիսելու խիստ դասավորումը, անդիմութեան միանգամայն վերա-ցումը և բրիգադներին քաղի վորոշ հողամասին ամրապնդումը, ամբողջ աշ-խատանքները ընկ. Ստալինի դերեկտիվների հիման վրա կազմակերպումը—գրա մեջ է հաջողութեան գրավականը: («Բակ. Բարոշի» թերթից):

16.—Բամբակի համար մղվող պայքարում կոլխոզիկներն առաջին շար-քերումն են գնում: Այն ժամանակ, յերբ միջին թվով Ագրքեջանում բամ-բակաքաղի տարեկան պլանը իրացրած է 8,5%, կոլխոզիկները (20 ռա-ջոններում) սեպտեմբերին իրենց տարեկան պլանը կատարել են 11,6%: Յեւ այդ աշխատի պայմաններում, յերբ կոլխոզներում դեռ շատ թույլ է արմատավորած գործարքայութեանը, յերբ դեռևս կոլխոզիկների ընտանիք-ների աշխատունակ անդամների խոշոր մասն աշխատանքի չեն դուրս գա-լիս, յերբ պարզվել են բամբակաքաղի համար վորոշած նորմաների չափա-դանց ցածր լինելը:

Ալի-Բայրամովի, Սալյանի և մյուս ռաջոնների առաջավոր կոլխոզիկ-ներն արդեն ոչալ կերպով իրականացնում են բարձրացրած նորմաները—42—46 կիլոգրամ: Պաշարն այդ նորմայի համար, պրոգրեսիվ գործարքայ-ութեանը արմատավորելու համար, բոլոր կոլխոզներում աշխատանքի հաշվառ մտցնելու, աշխատունակ կոլխոզիկների ու նրանց ընտանիքի անդամների 100-տոկոսով աշխատանքի դուրս գալու համար—պետք է ապա-հովեն կոլխոզների պլանների կատարումն ու գերակատարումն՝ առավելա-գույն կրճատված ժամանակամիջոցում:

Առանձնապէս անհրաժեշտ է ուշադրութուն դարձնել Բարդայի, Աղջա-բեդու և մյուս ռաջոնների կոլխոզային սեկտորի հետ մնալուն՝ այդ ռաջոն-

ների պլանների իրացման տեմպերի վերաբերմամբ: Նման պայմաններում կոլխոզային սեկտորի հետ մնալը պետք է անմիջապես վերացնել: («Բակ. Բաբոշի» թերթից):

17.—Կոլխոզների մասին.—Բամբակի պլանը կատարելում կոլխոզնիկները իրենց հիմնական մասնաշվի առաջին շարքերում են գնում: Այսպես, որինակ, յեթե Ադրբեջանի 26 ռայոններում մենատնտեսները կատարել են տարեկան պլանի 24,6%, այդ ժամանակամիջոցում կոլխոզնիկները գնման կետերին են հանձնել 32%:

Հենց այստեղ և յեթ պետք է մատնանշել, վոր կոլխոզնիկները վոչ բոլոր ռայոններում են առաջին շարքերում գնում: Մի շարք ռայոններում, ընդհանրապես, մենատնտեսները կոլխոզնիկներից առաջ են անցել:

Որինակ, Գյանջայի ռայոնում կոլխոզնիկները կատարել են 38,4%, իսկ մենատնտեսները 47,2%, Սալյանի ռայոնում 34,4%—42,5%, Զիրբա-յելի—26,3%—28,2%, Ադդաշի—21,6%—27,8%, Ախսուի—18,8%—31,0%, Կարասուի—18,8%—26,8%, Կուտկաշենի—4,2%—16,0%:

Բացի դրանից կոլխոզնիկները հետ են մնում Կարյազինի, Թարթառի, Ադդամի, Թաուզի, Բելասուվարի, Կարադոնլիի ռայոններում և առանձնապես Նախիջևանի հանրապետությունում:

Դա շատ լուրջ ազդանշան է, վորը բնույթագրում է կոլխոզներում պրոգրեսիվ գործարքայնության արմատավորելու անբավարար լինելը:

Դա նմանապես վկայում է, վոր կոլխոզային ամբողջ աշխատունակ գյուղացիությունը շատ թույլ է զբաղված բամբակաքաղին:

Դրանից պետք է անհաժեշտ յեզրակացություններ անել.—պայքար՝ բոլոր կոլխոզնիկներին պրոգրեսիվ գործարքայնության փոխանցելու համար, բոլոր աշխատունակ կոլխոզնիկների բամբակաքաղի ու տեղափոխմանը 100 տոկոսով դուրս գալու, սոցմրցումն ու հարվածայնությունը լայն կերպով զարգացնելու, լավագույն հարվածայնություններին մրցանակ տալու համար—կվճռի կոլխոզներում պլանի իրացման հաջողությունը: («Բակ. Բաբոշի» թերթից):

18.—Կոլխոզնիկները բամբակաքաղի հենց սկզբից ամբողջ ժամանակ առաջին շարքերում են գնում բամբակի պլանի իրացման գործում:

Կասում-Իզմայիլի, Կարյազինի, Սալյանի և ուրիշ ռայոնների մի շարք կոլխոզներ ղեռ հոկտեմբերի կեսերին վերջացրին հոկտեմբերյան պլանի կատարումն, իսկ մի քանի կոլխոզներ արդեն կատարել են բամբակաքաղի ու գնման կետերին հանձնելու իրենց տարեկան պլանը:

Սակայն, այդ բանը չի կարելի ասել բոլոր կոլխոզների մասին:

Իսկ հիմնականում կոլխոզները բավականին հետ են մնում հոկտեմբերյան վճռական պլանի կատարելու անհրաժեշտ տեմպերի համար պայքարելուց:

Միջին թիվով, կոլխոզները հոկտեմբերի հնգորդակի վերջում գնման կետերին են հանձնել տարեկան պլանի 30-40%-ը՝ 50-70%-ի փոխարեն:

Ինչի մեջ են այդպես սուր կերպով հետ մնալու պատճառները:

Հիմնական պատճառները թագնվում են նրանում, վոր Ադրբեջանի բամբակային ռայոնների կոլխոզներն իրենց մեծ մասով ղեռնա չեն կառուցել իսկական տնտեսական միավորներ դառնալ, վոր կարողանային հենվել առաջավոր կոլխոզնիկների ու հարվածայինների արտադրական ակտիվության լայն զարգացման վրա: Հարվածային-կոլխոզնիկը ղեռ ևս կոլխոզում առաջատար դեմք չի հանդիսանում:

Հաճախ, մասնաշվիկան-արտադրական աշխատանքների փոխարեն, կազմակերպչական-արտադրական խորհրդակցությունների, բատրակա-չքափորական խմբակների ժողովների, բամբակ քաղող և բեռները տեղափոխող քրիզադների խորհրդակցությունների, պրոգրեսիվ գործարքայնության մասին բացատրական աշխատանքներ տանելու և արմատավորելու, կոլխոզների, կոլխոզների ներսում բրիգադների, բրիգադների մեջ հարվածայինների միջև սոցմրցում ու հարվածայնության ծավալելու փոխարեն—վորոշ դեպքերում, մենք նկատում ենք կոլխոզների ղեկավարների կողմից ոպորտունիստական անգործունեություն, ինքնահոսի վրա հուսադրում, ուրիշ դեպքերում, վարչարարության ձայն և ամբողջ աշխատանքները միայն կոլխոզի նախագահի կամ քարտուղարի հրամանների վրա հենվելու սկզբունք: (Դա տեղի է ունենում բրիգադների կազմակերպման և նրանց բամբակաքաղի հողամասերն ուղարկելու դեպքում և այլն):

Թախկոլխոզմիությունները նույնպես անհրաժեշտ ուշադրություն չեն դարձնում կոլխոզների մասնաշվիկան արտադրական աշխատանքների կազմակերպման հարցերին:

Այդ ամենը ամենաբացասական կերպով ազդում է կոլխոզների տնտեսական ամրապնդման վրա, սպանում է առաջավոր կոլխոզնիկների նախաձեռնությունը, ազդում է կոլխոզների արտադրական գործունեության վրա, նպաստում է ղեմնորդիկացիոն արամադրությունների ուժեղանալուն, իջեցնում է բամբակի բերքի հավաքման համար տարվող պայքարի տեմպերը և հենց դրանով իսկ ջուր է ածում կուլակի ջրաղացին:

Վճռականապես վերջ տալ կոլխոզներում մասնաշվիկան արտադրական աշխատանքների ոպորտունիստական թերագնահատմանը, կոլխոզները դարձնել իսկական արտադրական միավորներ, վորոնք իրենց աշխատանքների մեջ հենվեն լավագույն հարվածային-կոլխոզնիկների վրա, վորոնք վոչ թե խոսքով, այլ գործով՝ պայքարում են արտադրանքի նորմաների բարձրացման, պրոգրեսիվ գործարքայնությունը արմատավորելու, բոլոր աշխատունակ կոլխոզնիկներին գլխովին բամբակի քաղի և տեղափոխման գործին գրավելու համար—դրա մեջ է ներկայումս կոլխոզների կարևորագույն խնդիրը բամբակային պլանի համար մղվող պայքարում: («Բակ. Բաբոշի» թերթից):

4. ԱՅԵՏԱՆԻ ԿԱՐԳԱՆԵՐՈՒՄԸ, ՊՐՈԳՐԵՍԻՎ ԳՈՐԾԱՐՔԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ—ՈՒՇԵՐԻՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ

19.—Բերքահավաքի կամպանիայի հաջող անցկացնելու կարևոր պայմաններից մեկն է հանդիսանում սովխոզների, կոլխոզների և մենատնտեսությունների ամբողջ բանվորական ուժի լիովին ոգտագործումը, աշխատանքը լավագույն կերպով կազմակերպելու, արտադրանքի ճիշտ նորմաների վորոշելու հիման վրա և բամբակային բոլոր ռայոններում, բոլոր աշխատանքների մեջ գործարքայնություն մտցնելու, իսկական վատնած աշխատանքի վորակն ու քանակը հաշվառելու, աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի լայն գործադրելու (սոցմրցում, հարվածայնություն, հասարակական բուկսիթ) հիման վրա:

Անդրհոգծողմամտն ու Անդրկոլխոզկենտրոնը հանրապետական կազմակերպությունների հետ միասին բերքահավաքի կամպանիայի սկզբին

կենտուժ և ռալոնական կազմակերպութուններում: Կենտրոնական կազմակերպութունները պետք է անմիջապես լավ հարվածային-կոլխոզներին ու բանվորներին, նույնպես և առաջագոր կոլխոզներին, սովխոզներին ու ռալոններին պրեմիաներ տալու գործը կազմակերպեն, այդ հարմարեցնելով Հոկտեմբերյան հեղափոխության տարեդարձին: (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտ-կոմի բրիգադի ղեկավար ընկ. Կոլլովի հոդվածից):

25. — Սկսվել և բամբակի առաջին մասսայական քաղը: Կարմիր սալաշարքերն արդեն սկսել են շարժվել նոր բերքի հնդավոր բամբակը բարձած: Այս տարի բամբակային դաշտերում աշխատում են հարյուրավոր բամբակ քաղող մեքենաներ: Բայց հաղթանակը վորոշում են մարդիկ: Բամբակաքաղի դաշտային աշխատանքների կազմակերպելու աստիճանից կախում ունի այդ ամբողջ կամպանիայի հաջող լեքը: Պետք է ասել, վոր բոլշևիկ-որեն անցկացրած զարնանացանից մինչև բամբակաքաղի սկիզբն յեղած ժամանակը շատ թույլ եր ոգտագործված կոլխոզների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման համար: Այդ արդեն իրեն զգացնել է տալիս քաղի ժամանակ: Գործաքայնության, արտադրանքի նորմաների, հաշվե-առի հարցերը—հաա կոլխոզների թույլ տեղերը: Դրա հետ միասին պետք է մատնանշել տեղերում կուսակազմակերպութունների մասսայական թույլ աշխատանքը: Մի շարք կոլխոզներում, յեթե չասենք մեծամասնութունում, դաշտերում բամբակ են քաղում միայն կանայք ու անչափահասները: Դեռևս չի վոչնչացրած բամբակաքաղի մեջ տղամարդու աշխատանքի դուրս գալու պահարակելի «ավանդական սովորությունը»: այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է մասսայական ամենախնդանիվ աշխատանք տանել՝ ուղղված աշխատու-նակ կոլխոզներին գլխովին դաշտ դուրս գալու կողմը:

Առաջավոր կոլխոզներին բամբակի քաղելու գործում արտադրանքի բարձր նորմաներ են տալիս: Սակայն, բարձր նորմաների համար տարվող պայքարը դեռևս չի ընդգրկել բոլոր կոլխոզները: Ռալոնական մամուլը բո-լոր կոլխոզներին պետք է ցույց տա առաջավորների նվաճումները, պետք է ար-շավ և սոցմրոցում կազմակերպի՝ բամբակային դաշտերում արտադրանքի բարձր նորմաների համար:

Մի շարք ռալոններ ժամանակից շուտ կատարեցին բամբակի մթեր-ման սեպտեմբերյան պլանը: Դա այն է ասում, վոր բամբակի մթերումն ձգձգելու վոչ մի ուղիկտիվ պատճառ չկա: Բայց կան ռալոններ, վորտեղ բամբակն արդեն սկսել է նստել, սկսվել է նրա կուստարային մշակու-մը: Անպայման դա դասակարգային թշնամու ձեռքի գործն է, վորը մի քա-նի տեղերում ներս է սողոսկել կոլխոզները: Բացի դրանից կուլակները չեն կատարում հաստատ առաջադրութունները: Յեղրակացութունը պարզ է. կուսակցական ղեկավարութունը պետք է կենտրոնացնել դաշտերում, բրի-գադներում, ղեկավարել կոնկրետ կերպով և ապահովել հավաքված բամբա-կըն անմիջապես գնման կետերն ու գործարաններն ուղարկելու գործը: («Պրավդա» հոկտեմբերի 10-ից):

ԿՆԵՆՑ ԱՅԻՆՑՆԵՐ ԿԵԶՄԵԿԵՐՊՈՒՄԸ ՑԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ԿԵՆՑԱԳԵՑԻՆ ՄԻՋՈՑԸ-ԹՈՒՄՆԵՐԸ

26 — ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրերկրկոմն ու Անդրժողովորհը մատնա-նշում են, վոր մի շարք ռալակազմակերպութուններ մինչև այժմ թերագնա-

հատում են կոլտնտեսուհիների ու մենատնտեսուհիների աշխատանքի կազ-մակերպելու և մեծագույն չափով ոգտագործելու հարցի քաղաքական խոշոր նշանակութունը:

Ռալոնական, կուսակցական, խորհրդային և կոլխոզային կազմակեր-պութունների լայն մասսայական աշխատանքները, կոլխոզներում և գյու-ղատնտեսական բոլոր տեսակի աշխատանքներում կանանց աշխատանքը գործադրելու վճռական միջոցառումներ անցկացնելու գործում, սոցիալական-կենցաղային հիմնարկների (մանկամսուրներ, հրապարակներ, հասարակա-կան ճաշարաններ, հասարակական սնունդ դաշտային աշխատանքների ժա-մանակ և այլն) լայն ծավալումը, բամբակաքաղի կամպանիայի հաջող իրաց-ման հիմնական պայմաններից մեկն է հանդիսանում:

Առաջարկել կուսակցության կենտկոմներին և ռալկոմներին, Անդրկոլ-խոզկենտրոնին և հանրապետութունների կոլխոզկենտրոններին, անմիջա-պես աշխատանք ծավալել բամբակային ռալոններում մանկական հիմնարկ-ներ կազմակերպելու համար, այն հաշվով, վորպեսզի նրանք հիմնականում ընդգրկեն բոլոր կոլխոզները:

5. ՄԵՆԵՏՆՑԵՍԻ «2Ա» ԹԵՐԱԳԵԱԶՄՄԵՆ ԳԵՄ

27. — Կուսակցության ռալոնական կոմիտեներն ու գյուղական կազմա-կերպութունները պետք է ապահովեն մենատնտեսների, բատրակա-չքավո-րական և միջակային տնտեսութունների մեջ լայն մասսայական հասարա-կական-քաղաքական աշխատանքները, վճռականապես պայքարելով բամբա-կաքաղի կամպանիայում անհատական սեկտորի թերագնահատման տրամա-դրության դեմ: Ամբողջ քաղ-մասսայական աշխատանքների բովանդակու-թյունն ու մեթոդները լենինարկելով բամբակաքաղի կամպանիայի արտա-դրական խնդիրներին, գոյություն ունեցող կոլխոզների ամրապնդմանը և կոլեկտիվացման տեմպերի հետագա վերելքին, գյուղական կազմակերպու-թյուններն անխնա պայքար պիտի մղեն դեմոքրիլիզացիոն տրամադրություն-ների ամեն տեսակ ձևի արտահայտությունների դեմ, վորոնք բամբակա-քաղի ու մթերման կամպանիայի մեջ աջ ոպորտունիստական թերագնահա-տության հետևանք են հանդիսանում: (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրերկրկոմի ու Անդրժողովորհի ոգոստոսի 12-ի վորոշումից):

28. — Մատնանշելով բերքահավաքի կամպանիայի ժամանակ կոլխոզ-ների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդումն ապահովելու և դրա հիման վրա կոլխոզային շարժման հետագա աճման կարևորությունը, Կենտկոմն ու Ժողկոմխորհը վճռականապես նախագրուշացնում են անհատա-կան սեկտորի արհամարհելու և մոռացության տալու դեմ և առաջարկում են վճռական պայքար մղել բամբակաքաղի կամպանիայում մենատնտես սեկտորի թերագնահատելու և կոլխոզ մտնելու համար նրանց մեջ համառ-կերպով աշխատանքներ ծավալել չցանկանալու դեմ: (Ադրկոմկուսի (բ) Կենտ-կոմի և Ժողկոմխորհի սեպտեմբերի 1-ի վորոշումից):

29. — Միանգամայն անբավարար ուղադրություն է դարձնվում մենա-տնտես սեկտորին, վորի տեսակարար կշիռը դեռ էս նշանավոր է: Մենա-տնտեսները պարտավոր են պայմանագրությամբ պետությանը տալ 50,622 տոնն բամբակ, այսինքն ամբողջ պլանի մոտ 30%:

Ձեռնարկում պայքարելով բանուժի հոսունության դեմ,—պետք է այդ կապակցել՝ կազմակերպված կերպով բանուժ հավաքելու հետ՝ յենթադեպ կոլխոզների հետ պայմանագիր կնքելու միջոցով: Այդ վերջին միջոցառումը դանձ կլինի բնիկ ազգութուններից կադրեր պատրաստելու գործում:

Բազմի ձեռնարկներում տարվող ընկ. Ստալինի դիրեկտիվների իրացման մասնակցական ինքնատուգումը շաղկապելով Ադրբեջանի գյուղին կոնկրետ ողնություն հասցնելու հետ, ձեռք բերենք նոր հաջողություններ նավթի, բամբակի, կուսակցության հիմնական գծի համար տարվող պայքարում, հաղթահարելով ալ ոպորտունիստների և նրանց «ձախ» դաշնակիցների դիմադրությունը: (Ընկ. Ռուբանովիչի հոգվածից—«Բակ. Բաբաչի» թերթում):

47.—Ադրբեջանի բամբակային գոտիներում ծնունդ առած և Ադրկոմ-կուսի (բ) Կենտկոմի կողմից պաշտպանած սոցիալիստական բուհսիր կազմակերպելու գաղափարը լայն արձագանք գտավ կոլխոզային մասսաների մեջ՝ գարնանային բամբակացանքսի ժամանակ:

Բոլորը հիշում են բուլղիկյան կոիվների որերը՝ ներսի և միջնայոնական սոցիալիստական բուհսիրի ողնությամբ, վորպես սոցիալիստական ողնության բարձրագույն ձև՝ իր ժամանակին (մայիսի 10-ին) ցանկու՜ ալլանով նախատեսված (205 հազար հեկտար) տարածությունը:

Առաջին ետապի հաջողություններից Ադրբեջանի կազմակերպությունը անցավ յերկրորդին—բամբակի բերքի համար պայքարին:

Ճիշտ է, մի շարք ուսուցիչներ բավականին հետ մնալով, բայց այնուամենայնիվ ամենայն տեսակի դեմոքրիլիզացիոն տրամադրությունների ու ոպորտունիստական գործնականի հետ անշեղ պայքարելու հիման վրա—մենք արդեն մոտենում ենք մշակման կամպանիայի վերջին և մտնում ենք յերրորդ՝ խորհրդային Միության բամբակային անկախության համար տարվող պայքարի վճռական տարին:

Փաղել և մթերել 175.500 տոնն հնդավոր բամբակ—ահա Ադրբեջանի կազմակերպության բամբակի համար տարվող պայքարի մոտակա մարտական խնդիրը:

Պայքարը բամբակի համար մեզ մոտ ընթանում է դասակարգային կովի սրված պայմաններում: Այդ պայքարում աճում են կոլխոզային գյուղացիության շարքերը, կատաղիորեն դիմադրում է դասակարգային թըշնամին:

Ադրբեջանի բամբակային ուսուցիչներում գյուղացիական տնտեսությունների 55 տոկոսից ավելին կոլլեկտիվացման է լենթարկված: Տասնյակ հազարավոր կոլլեկտիվացրած բամբակարուծների հզոր առաջխաղացումը Ադրկոմ-կուսի (բ) Կենտկոմի ղեկավարությամբ, կուսակցության վերջին դիրեկտիվների հիման վրա՝ ապահովում են համատարած կոլլեկտիվացումն 1932 թ. Ադրբեջանի հիմնական բամբակային ուսուցիչներում և դրա հիման վրա կուլակության վերացումը: Այդ կապի մեջ խոշոր տնտեսական-քաղաքական նշանակություն ունի ընկ. Պոլոնսկու՝ Ադրբեջանի ուսուցիչների վրա Հյուսիսային Կովկասի սոցիալիստական բուհսիր կազմակերպելու մասին առաջ քաշած առաջարկության իրացումը:

Հյուսիսային Կովկասը—խորհրդային Միության համատարած կոլլեկտիվացման առաջին շրջանն է, վորը համատարած կոլլեկտիվացման համար

մղած պայքարի արդեն խոշոր փորձառություն, կոլխոզներում աշխատանքի ներքին կազմակերպման հարուստ փորձ, և հետևապես, կոլխոզային շարժման ամրապնդման մեթոդներ ունի:

Կարողանալ լայն կերպով ոգտագործել Հյուսիսային Կովկասի փորձը Ադրբեջանի դաշտերում—դրա մեջ է բամբակային ուսուցիչների համատարած կոլլեկտիվացման համար մղվող պայքարի հիմնական ողակը:

Այսոր մեզ մոտ լեկան՝ գործնական ցուցմունքներ տալու և կուսակած փորձը գործադրելու համար—Հյուսիսային Կովկասից 250 լավագույն աշխույիստ կոլխոզիկներ:

Ադրբեջանի բոլոր կազմակերպությունների խնդիրն է—անմիջապես ղեկավարացիաներից ու բանաձևերից անցնել Հյուսիսային Կովկասից մեզ ողնության յեկած սոցիալիստական բուհսիրի ցուցմունքների իրականացման և մեծագույն չափով ոգտագործելուն:

Բուհսիրի ողնությամբ—պայքարի լեկենք 175.500 տոնն հնդավոր բամբակի համար, կոլխոզների ամրապնդման ու դարգացման համար:

(«Բակ. Բաբաչի» թերթից):

11. ԱՆԽՆԱ ՊԱՅՔԱՐԵԼ ԱՊՈՐՏՈՆԻՍՏԻ ԴԵՄ—ՅԵՐԱՌ ՓՐՈՆՏԻ Վ

48.—Բարձրացնելով կոլխոզային և չքավոր-միջակային մասսաների դասակարգային աշխույլությունը, ել ավելի համախմբել նրանց կուսակցության ղեկավարության տակ՝ կուլակության վրա վճռական հարձակում գործելու համար, անխնա պայքարելով ալ և «ձախ» ոպորտունիստների—կուլակության աղենտուրայի դեմ,—բամբակային ուսուցիչների կուսակցական և լսրհրդային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն 1931 թ. բամբակի բերքի հավաքելու և մթերելու պլանների բուլղիկյան կատարումն ու դեբակատարումն: (Անդրյեբկրկոմի ու Անդրժողկոմխորհի ոգուստոսի 12-ի վոտումից):

49.—175.500 տոնն բամբակ քաղելու և մթերելու պլանի անպայման կատարելու համար տարվող պայքարը պետք է ծավալվի յերկու Փրոնտի կատարելու համար տարվող պայքարի հիման վրա—առաջին հերթին՝ կուլակային վրավրա վճռական պայքարի հիման վրա—առաջին հերթին, ղեմոքրիլիզացիայի տանդի ալ ոպորտունիստական մոռացման, ինչնահոսի, դեմոքրիլիզացիայի տրամադրությունների և «ձախիկ» խոտորումների դեմ, վորոնք ամրապնդում են կուլակության դիրքերը:

(Ադրկոմկուսի (բ) Կենտկոմի և ժողկոմխորհի սեպտեմբերի 1-ի վոտումից):

50.—Պայքարը բամբակի համար հանդիսանում է կուսակցության հիմնական գծի համար մղվող պայքարի անբաժան մասը: Դրա համար ել, բամբակային կամպանիայի ամբողջ ընթացքում Ադրբեջանի կազմակերպությունը ստիպված յեղավ համառ պայքար մղել ոպորտունիստների դեմ, վորոնք չեն հավատում նշած պլանի իրական լինելուն, ղեմոքրիլիզացիոն տրաբոնք չեն հավատում նշած պլանի իրական լինելուն, դեմոքրիլիզացիոն տրաբոնք չեն հավատում նշած պլանի իրական լինելուն, դեմ, ովմադրությունների ու ինքնահոսի վրա հույս դնողների և նրանց դեմ, ովմադրությունների ու ինքնահոսի վրա հույս դնողների և մասսայական քաղաքական աշխատանքը փոխարինել մերկ վարչարարությամբ՝ մենատնտեսին արհամարելով:

Ալ ոպորտունիստների և նրանց «ձախ» դաշնակիցների դեմ տարվող այդ պայքարում աճում և կոիվում են կազմակերպչների բուլղիկների նոր

կազմերը, վորոնք կաշուն կերպով պայքարում են բամբակի համար, հետե-
վապես և կուսակցութեան հիմնական գծի համար:

Յեւ բամբակի մշակման և հավաքման ընթացքում մենք ստիպված էք
լինենք պայքարելու ուղորտունիստական տարրերի դեմ, վորոնք կփորձեն
աբգելը հանդիսանալ, խանգարել բամբակի համար տարվող բոլորեկյան
պայքարի տեմպերը:

Բամբակի համար տարվող պայքարի տեմպերը խանգարողների ուղ-
ղակի ոգնականներն, ուղորտունիստական տարրերի ղինակիցներն երն—
ինչպես այդ ներկայումս միանգամայն ակներև ե—անսկզբունք գրուպով—
չլինենք, վորոնք փորձում երն կազմակերպութունը հանել նավթի, և բամ-
բակի համար տարվող լարված պայքարի դժից, խանգարել նրա գործնական
աշխատանքը:

Աղբեղանի, և նրա առաջավոր գնդի—Բագվի կազմակերպութունը,
վորը Բագվի Կոմիտեի, Աղբեղանի (բ) Կենտկոմի և Արդյունաբերական ղե-
կավարութեամբ կարողացավ մերկացնել անսկզբունք գրուպովչլիկներին,
բամբակի համար մղվող պայքարի վերջին վճռական ետապում իր շարքերը
մաքրելով սկզբ իկներէից, գրուպովչլիկներէից ու ուղորտունիստներէից,
Խորհրդային Միութեան բամբակային անկախութեան, կուսակցութեան
հիմնական գծի համար տարվող պայքարում կարող ե նոր հաջողութուննե-
րի հասնել:

Ամենավճռական պայքար պլանի իրական լինելու ուղորտունիստական
թերահավատութեան դեմ, հեղափոխական բոլորեկյան տեմպեր, ուղորտու-
նիստական ինքնահոսի, «ձախլիկ» ճնշումի, մերկ վարչարարման և մե-
նատնտեսին թերահաճատելու փոխարեն—սովխոզների բանվորական մաս-
սաների, կոլխոզային և մենատնտես գյուղացիութեան ակտիվութեան լայն
մոբիլիզացիա՝ սոցմըցութեան, հարվածայնութեան և սոցբուխիբի հիման
վրա—և հաղթանակն ապահոված կլինի:

(«Բակ. Բարոչի» թերթի առաջնորդողից):

51.—Բամբակաքաղի հոկտեմբերյան պլանի կատարումը ռայոնների
ճնշող մեծամասնութեան մեջ անցնում ե անբավարար և հենց դրանով վը-
տանդի տակ ե դնում՝ նոյեմբերի 1-ին տարեկան պլանի 70-80 տոկոսը
գնման կետերին հասցնելու նշած պլանի կատարումը:

Ինչու՞ն են բերքահավաքի և բամբակը բամբակային գործարաններին
հանձնելու անբավարար ընթացքի հիմնական պատճառները:

Բամբակի մթերման անբավարար ընթացքի հիմնական պատճառը կա-
յանում ե նրանում, վոր չնայած Աղբեղանի (բ) Կենտկոմի հոկտեմբերի
1-ի և ՎեկԱՊՆ-ի Անդրերկրկոմի հոկտեմբերի 4-ի վորոշումներին՝ պլաննե-
րը վերանայելու և մինչև կոլխոզներն ու մենատնտեսներին հասցնելու մա-
սին—այդ դիրեկտիվը մինչև որս չի կատարված:

Մինչև այս, մի շարք ռայոններ չեն անցել բամբակաքաղի և հանձնե-
լու բոլորեկյան տեմպերին:

Ուղորտունիստական ինքնահոս—բամբակաքաղի բոլորեկյան կազմա-
կերպման փոխարեն—ահա վորտեղ ե նշած տեմպերից սուր կերպով հետ
մնալու արմատը:

Միթե փաստ չե, վոր մի շարք ռայոններում, չնայած Աղբեղանի
(բ) Կենտկոմի վճռական հրահանգին՝ նոր պլանները վերանայելու և այն

մինչև կոլխոզներն ու մենատնտեսներ հասցնելու մասին—այդ հրահանգը
մինչև որս չի կատարված:

Միթե փաստ չե, վոր այն ժամանակ, յերը Սալյանի, Գյոքչայի, Աղ-
դաշի և մի շարք ուրիշ ռայոնների կոլխոզնիկները արդեն ոչալ կերպով
իրականացրել են Ալի-Բայրամլի ռայոնի կոլխոզնիկների առաջ քաշած
նորման՝ ամեն որ քաղել 42—46 կիլոգրամ հնդավոր բամբակ,—ռայոնական
կազմակերպություններն այդ նորման չափազանցրած են համարում և եյա-
պես վոչինչ չեն անում այդ նորման կոլխոզների մեջ արմատավորելու և
գրա հիման վրա՝ պրոգրեսիվ գործարքայնութեան անցնելու համար:

Միթե մինչև այժմ «ուղորտունիստական ինքնահոսի հերոսներին» հաս-
կանալի չե, վոր մնալով արտադրանքի նորմաների ցածր մակարդակի վրա
և հենց դրանով կոլխոզներում բանուծի դեֆիցիտ ստեղծելով, այդպիսի վո-
ղորմելի դեկավարները հենց դրանով ոգնում են կուլակին, վորը համառորեն
ձգտում ե խանգարել նշած բամբակային պլանը:
(«Բակ. Բարոչի» թերթի առաջնորդողից):

52.—Անհրաժեշտ ե հասկանալ, վոր բամբակաքաղի տվյալ ետապում փոք-
րիկ դանդաղկոտությունը, անշնորքությունը, ինքնահոսի վրա վորեւ հույս
բերիլ դանդաղկոտությունը, անշնորքությունը, ինքնահոսի վրա վորեւ հույս
բերիլ—հանդիսանում ե ուղղակի հանցագործություն, ամբողջ բամբա-
կային պլանի վիժում, կուսակցութեան հիմնական գծի տապալում:

Կենտկոմի մատնանշած միջոցառումների կատարման մերժումը կամ
դանդաղկոտությունը կարող են նպաստել միայն կուլակին, դասակարգային
թշնամուն, վորը կատարի կերպով դիմադրում ե ծավալուն սոցիալիստա-
կան հարձակմանը, փորձում ե արգելք առաջացնել, խանգարել բամբակային
ֆրոնտում ունեցած մեր հաջողությունները:

Միայն ամենավճռական պայքարը՝ կուլակի և ալ ուղորտունիստների
բանակի ազենուտերայի դեմ, վոր սկզբում չեին հավատում պլան ոչալի լինե-
լուն, իսկ հիմա վախենում են բերքահավաքի ու հանձնման դժվարություն-
ներից, միայն անդադար պայքարը, պայքարը «ձախլիկ» խոտորումների
դեմ, սուկ վարչարարութեամբ մասսայական քաղելու և մթերելու նշած
բինելու դեմ—կարող ե մեղ աղաչովել բամբակի քաղելու և մթերելու նշած
պլանի կատարումը, վորն անբաժան մասն ե կազմում այն պայքարի, վորը
տարվում ե բամբակային ռայոններում 1932 թ. համատարած կոլեկտիվաց-
ման անցնելու և այդ հիման վրա կուլակութեանը—վորպես դասակարգ վե-
րացնելու համար: («Բակ. Բարոչի» թերթի առաջնորդողից):

ՈՊՈՐՏՈՆԻՍՏՆԵՐԸ ՎԻՇԵՑՆՈՒՄ ԵՆ ՔՐԸԻ ՄԵՔՆԵՑՆՈՒՄԸ

53.—Կարա-Չալա.—19 հոկտեմբերի.—Կարա-Չալա սովխոզում բանվորնե-
րի պակասութեան պատճառով, բամբակաքաղի մեքենայացումը անձնապես
մեծ նշանակություն ունի: Այս տարվա բամբակաքաղի համար բերված են
բամբակ քաղող 20 մեքենաներ: Բայց այդ մեքենաներից աշխատանքնե-
րում ոգտագործվում են ամերիկական «Տուրման Վակիում» ֆիրմայի 2 մե-
քենաները, իսկ խորհրդային արտադրութեան մնացած 18 մեքենաները քան-
դված գրութեան մեջ դարձված են սովխոզի պահեստում: Ինչպես պարզվում
ե, այդ մեքենաները սովխոզ են հասել առանց մասերի: «Տուրման Վակ-
իում» ֆիրմայի մեքենաների աշխատանքի փորձը լավ հետևանքներ ցույց

տվեց: 6 բանվորներով 25 բուսե աշխատանքի ընթացքում հավաքված է 45 կիլոգրամ: Այդ նշանակում է, վոր 10 ժամ բանվորական որվա ընթացքում կարելի է հավաքել 900 կիլոգրամից ավելի բամբակ:

Բայց առաջին փայլուն արդյունքներից հետո՝ մեքենան սուր կերպով իջեցրեց արդյունքը, 6 բանվորով 10 ժամվա աշխատանքի ընթացքում 80 կիլոգրամ հավաքեց: Այդ բացատրվում է նրանով, վոր իր ժամանակին կադրերը չեն պատրաստված, աշխատանքի արտադրականությունը չափազանց ցածր է. բացի դրանից, գործարքայնություն բացակայություն պատճառով բանվորները շահագրգռված չեն բարձր արտադրականություն մեջ:

Ներկայումս սովորում մեքենայացման հակառակորդները շատ ագի-լի են, քան թե բարեկամները: Բայց դրանում մեղավոր է վոչ թե մեքե-նան, այլ հենց իրենք—փորձական աշխատանքների ղեկավարները. մեքե-նաները դնում են վատ հողամասերում, ուր այնքան ել խիտ չէ ցանված և կնգուղները շատ փոքրաթիվ են:

Բամբակաքաղի մեքենայացմանը ոպորտունիտական վերաբերմունք ցույց տվողներին պետք է ջանքախիչ հարված տալ:

54.—Այն ուսյունները, վորոնք խկապես պայքարում են կուսակցու-թյան հիմնական գծի համար, ցույց տվին բոլշևիկյան աշխատանքի որի-նակներ, ապացուցեցին պլանների լիովին կատարելու և գերակատա-րելու հնարավորությունը: Կասում Իզմայլի և Կարյազինի ուսյունի բոլշևիկ-ները բոլշևիկյան կատաղություն, հաստատակամություն և համառություն որինակներ ցույց տվին բամբակաքաղի կամպանիայում, կարողացան կադ-մակերպել կոլխոզային և չքավոր-միջակային մասսաներին, և դրա համար ել հոկտեմբերի 7-ին տվին տարեկան պլանի 63 տոկոսը, գրավելով առա-ջին տեղն Ադրբեյջանում: Կասում-Իզմայլիի ուսյունը արժանացավ հանրառե-տություն փոխանցիկ կարմիր դրոշին:

Միևնույն ժամանակ, միանման հավասար պայմաններում, նկատվում է Կարադոնլիի և Կուսկաշենի ուսյունների խաչտառակ և անթույլատրելի հետ մնալը:

Կարադոնլիի և Կուսկաշենի ուսյունների ղեկավարները վիժեցնում են ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրյերկրկոմի և Ադրկոմի (բ) Կենտկոմի կարևորագույն փորձումը, որ չեղարկվ կերպով ոգնելով թշնամուն—կուլակին, վորը փոր-ձում է խանգարել բամբակաքաղի ընթացքը: Այդ ուսյունների բոլշևիկները պարտավոր են ճեղքվածքը վերացնելու համար անմիջապես մոբիլիզացիայի լինելով բոլոր կազմակերպություններին ու կոլխոզա-չքավորական մաս-սաներին: Նրանք պարտավոր են ապահովել կուսակցության վորոշման կա-տարումը՝ կոլխոզիկների ու մենատնտեսների 100 տոկոսով աշխատանքի կանությունը, ապահովել բարձրացնել աշխատանքի արտադրա-մասսայական աշխատանքներ, սոցմրցություն և հարվածայնություն, բուկ-սիբի վերցնելով հետ մնացողներին, կուլակին ստիպել վոր նա բամբակը հանձնի պրոլետարական պետությունը, կանգ չառնելով խիստ միջոցներ առաջ՝ չարամորեն բամբակը չհանձնողներին նկատմամբ: (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի բրիգադի ղեկավար ընկ. Կոզլովի հոգևածից):

55.—Ինչով են բացատրվում 5-րդ հնգուրյակի ամոթալի արդյունքները. Ադրկոմի (բ) Կենտկոմի հոկտեմբերի 1-ի և 2-ի ղեկավարված աշխա-տունակներին 100 տոկոսով բամբակաքաղի մեջ գրավելու, կոլխոզներում գործարքայնություն արմատավորելու հաջեցի բացառապես անբավարար, թույլ կատարումով, միայն ոպորտունիստների դադարի սաբոտաժով ու չկա-մությունով, վորոնք չեն հավատում իրական լինելուն և փորձում են իրենց ան-մոլելությամբ, վորոնք չեն հավատում իրական լինելուն և փորձում են իրենց ան-գործունեությամբ խանգարել բամբակային պլանի իրացումը. միայն դրա-նով կարելի է բացատրել մի շարք ուսյունների առաջավոր ուսյուններից սուր կերպով հետ մնալը, վորոնք բոլշևիկներն պայքարում են հոկտեմբերյան վճռա-կան պլանի կատարման, Հոկտեմբերյան հեղափոխության 14-րդ տարեդարձին տարեկան ամբողջ պլանը կատարելու համար:

Ամենորյա մասսայական աշխատանքի փոխարեն—մերկ վարչարա-րումն: Բարձրացրած նորմաների հիման վրա պրոգրեսիվ գործարքայնու-թյան արմատավորելու փոխարեն—ոպորտունիստական խոսակցու-թյուն՝ բանվորական ուժի պակասելու մասին—ահա թե վորտեղ են արմատներն քանվորական ուժի պակասելու մասին—հարամարչանի, Ախսուի, ալն պատճառների, վոր առանձին ուսյուններում—Կարամարչանի, միայն 30—40% Գյոքչայի և մյուսների—աշխատունակ ազգաբնակչության միայն 30—40% է դուրս գալիս բամբակաքաղի:

Պետք է ուժգին զարկել նրանց, ովքեր սաբոտաժի են լինելով Ադրկոմի (բ) Կենտկոմի և ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Անդրյերկրկոմի բամբակի մասին վորոշումների կատարումը: («Բակ. Բարոյի» թերթից):

«Ազգային գրադարան»

NL0286478

19.252

14
807
1932/90

Erməni dilində

AK (b) F Mərqəzi və BK-nin Metod Burosy

**PAMBYG JYGYMB KAMPANJASYNBN
VƏZİFƏLƏRİ**

Qənd firka xətti üzrə firka məarifi tapşırığı